

Wierzba szumi po raz siódmy

Tegoroczna odsłona konkursu „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba” po raz kolejny potwierdziła, że muzealnictwo to nie zakurzone gabloty, tylko pełna energii i pomysłów gałąź kultury.

Najciekawsza wystawa zorganizowana przez placówkę muzealną na Mazowszu (większe muzea)

I miejsce

Wystawy w mauzoleum i na forcie rosyjskim, zrealizowane w ramach projektu „Ponarwie. Konsekwencja i rewitalizacja fortu ziemnego i pomnika mauzoleum poległych w bitwie pod Ostrołęką 26 maja 1831 r.”

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Wystawy oscylują wokół jednego wydarzenia – pokazują przyczyny bitwy, jej przebieg i następstwa. Wiele miejsca poświęcono również kwestii mauzoleum, przybliżeniu historii jego budowy, prób zmiany funkcji obiektu po II wojnie światowej, dziejom dewastacji i bezczeszczenia grobowca, w którym złożono szczątki żołnierzy w maju 1931 r. Ekspozycję poświęconą bitwie uzupełnia diorama, której zawartość ukazuje skomplikowane dzieje miejsca, poczynając od pola krwawych działań wojennych, poprzez monumentalne upamiętnienie w 1847 r. na tym miejscu rosyjskiego zwycięstwa, następnie budowę na polu bitwy ziemnej fortyfikacji rosyjskiej, na budowie w latach 30. XX w. mauzoleum kończąc. Całość uzupełnia wystawa plenerowa na majdanie fortu, zawierająca osiem kopii sprzętu artyleryjskiego, używanego przez wojska obydwu stron.

Źródła finansowania: środki własne – 0,5 proc., RPO WM 2007–2013 – 57 proc., Samorząd Województwa Mazowieckiego – 42,5 proc.

Fot. Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

II miejsce

„Architektura Polski Niepodległej” – wystawa i cykl wydarzeń towarzyszących

Muzeum Niepodległości w Warszawie

Na trzyczęściowej ekspozycji zaprezentowane zostały liczne projekty i rysunki architektoniczne wybitnych oraz reprezentatywnych budowli powstałych w okresie międzywojennym, plany urbanistyczne, pamiątki po architektach, dokumenty i archiwalia, przedmioty składające się na warsztat pracy architekta. Pierwsza część poświęcona była myśli urbanistycznej, druga – problemom architektonicznym, trzecia – pt. „Forum” – dotyczyła współczesności i zachęcała do samodzielnego zabrania głosu przez zwiedzających. Wśród prezentowanych obiektów znajdowało się blisko 50 oryginalnych projektów architektonicznych i urbanistycznych z okresu dwudziestolecia międzywojennego, z których część była po raz pierwszy udostępniana publiczności. Wystawę uzupełniał program wydarzeń towarzyszących, składający się z cykli wykładów, spacerów architektonicznych, warsztatów dla dzieci, panelu dyskusyjnego, koncertu, gry miejskiej oraz konkursu urbanistycznego.

Źródła finansowania: środki własne – 74,42 proc., MKiDN – 25,58 proc.

Fot. Muzeum Niepodległości w Warszawie

III miejsce

„Harmonie – gra cały świat”

Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu

Szydłowiecki zbiór jest imponujący, nie tylko pod względem liczebności, ale także różnorodności typów tego instrumentu i reprezentacji warsztatów, w których powstały konkretne egzemplarze. Jest to też największa kolekcja tych instrumentów w polskich zbiorach muzealnych. Wystawa eksponuje m.in. dynamiczną naturę harmonii, jej autorytaryzm, niezależność i piękno. Wydobywa je oprawa plastyczna, oparta na kontrastach: ciemne, neutralne kolory gablot i stanowisk eksponują niezwykłość form, bogactwo barwy i ciekawe detale instrumentów. Wystawę ożywia kontekst muzyczny – nagrania kapel ludowych z regionu radomskiego, przysuskiego czy opoczyńskiego, wykonujących typowy dla harmonii repertuar oberkowy, mazurowy, ale też utwory światowej literatury muzycznej, w której wykorzystano muzykę tego instrumentu. Kolekcja jest ogniwem cyklu „Wokół instrumentu” i stanowi kolejny etap „odkrywania” zbiorów muzeum.

Źródła finansowania: inne źródła – 100 proc.

Fot. Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu

Najciekawsza wystawa zorganizowana przez placówkę muzealną na Mazowszu (mniejsze muzea)

I miejsce

„W krainach lodu i książek – rzecz o Alinie i Czesławie Centkiewiczach” Muzeum Historyczne w Legionowie

Przedstawione na wystawie zabytki odnoszą się przede wszystkim do legionowskiego okresu twórczości obojga pisarzy. Jedną salą poświęconą została ich aktywności jako pisarzy i ludzi kultury. Centralną częścią ekspozycji stanowi instalacja – spiralny stół z książek, obrazujący jedynie wycinek ich bogatej spuścizny literackiej. Prezentowane zabytki stanowią pamiątki związane z działalnością zawodową, życiem osobistym pisarzy oraz uwzględniają wojenne losy małżeństwa. Tematem wystawy w drugiej sali jest opowieść o wyprawach polarnych Centkiewiczów, ze szczególnym uwzględnieniem Polskiej Wyprawy Polarnej na Wyspę Niedźwiedzią w latach 1932–1934, której Czesław Centkiewicz był kierownikiem oraz ekspedycji na Antarktydę w 1958 r., podczas której Alina Centkiewiczowa jako pierwsza Polka postawiła nogę na zimnym kontynencie. Prezentowane na wystawie zabytki pochodzą ze zbiorów własnych muzeum.

Źródła finansowania: środki własne – 100 proc.

Fot. Muzeum Historyczne w Legionowie

II miejsce

„150-lecie Drogi Żelaznej Petersbursko-Warszawskiej i przejazdu pierwszego pociągu przez stację Tłuszcz” Społeczne Muzeum Ziemi Tłuszczańskiej w Tłuszczu

Ekspozycja wpisana się w obchody 150-lecia uruchomienia Drogi Żelaznej Petersbursko-Warszawskiej. Składa się z dwóch części: „Kolej dawniej a dziś” pokazuje historię węzła kolejowego w Tłuszczu, a druga część obrazuje plon konkursu literacko-plastycznego dla dzieci i młodzieży. W ramach projektu zorganizowano też wystawy, których tematyka związana była z kolejnictwem: „Kolej w obiektywie” (zdjęcia), „Piórkiem i pędzlem o kolei” (prace artystyczne) oraz „Kolej w ekslibrisie na znaczkach pocztowych” (znaczkami pocztowe, ekslibrisy, kalendarze).

Źródła finansowania: środki własne – 11 proc., dotacje inne – 55 proc., inne źródła – 34 proc.

Fot. Społeczne Muzeum Ziemi Tłuszczańskiej

III miejsce

„Galeria malarstwa im. Stanisława Westwalewicza” Muzeum Regionalne w Kozienicach

Galerię współtworzy obecnie 49 obrazów pochodzących z XIX i XX w. Uwzględniając walory artystyczne dzieł, zwrócono też uwagę na związki ich autorów z Kozienicami czy też pobliskim regionem. W niektórych przypadkach czynnikiem łączącym jest pochodzenie artysty, w innych istotny jest charakter przedstawienia – kozienicki pejzaż, ilustracja ważnych dla regionu wydarzeń historycznych lub zawarcie w nim tematu nawiązującego do problematyki istotnej dla regionu (cykl obrazów o tematyce jeździeckiej i batalistycznej nawiązujących do tradycji i historii Państwowej Stadniny Koni w Kozienicach). Patronem galerii został Stanisław Westwalewicz – kozieniczanie, artysta malarz, żołnierz Armii Andersa. Jego twórczość reprezentowana jest najliczniej w zbiorach kozienickiej placówki. Pozostałe prace to dzieła m.in.: Walerego Eliasza-Radzikowskiego, Tadeusza Ajdukiewicza, Wacława Chodkowskiego czy Fryderyka Klopfera.

Źródła finansowania: środki własne – 50 proc., inne źródła – 50 proc.

Fot. Muzeum Regionalne w Kozienicach

Wyróżnienia

„Malarstwo Jana Suchodolskiego (1797–1875)” (Muzeum Romantyzmu w Opinogórze); „Z mitologią w świat antyku” (Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu); „Broniewski. Próba portretu” (Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie); „Nad Bzurą bez zmian – opowieść o wojnie w okopach 1914–15 r. – 100. rocznica walk pierwszej wojny światowej na Mazowszu” (Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie); „Sport w dawnym Żyrardowie” (Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie).

Najlepsze wydawnictwo muzealne

I miejsce

Łukasz Maurycy Stanaszek „Na Łużycu. W zapomnianym regionie etnograficznym nad Wisłą”
Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Publikacja jest pierwszym kompleksowym opisaniem ludności z nadwiślańskiego pasa, ciągnącego się po obu stronach Wisły, poczynając od ujść Pilicy i Wilgi, aż po mokotowskie Siekierki i prawobrzeżną Saską Kępę. Przynajmniej od początku XVIII w. obszar ten nazywano Łużycem (Urzeczem), a ludność tam żyjącą – Łużycami (Urzycanami), co nie miało analogii w innych odcinkach doliny Wisły. Na ukształtowanie się odrębnej tożsamości mikroregionu wpływało szereg czynników – przede wszystkim była to obecność Wisły. Odrębność ludności żyjącej na Urzeczu, dostrzegana już w czasach Kolberga i Glogera, nigdy nie doczekała się bardziej wnikliwego opracowania. W recenzji książki prof. Marian Pokropek zauważył, że „trzeba było dopiero wnikliwych badań autora, aby ten mikroregion odkryć na nowo i przybliżyć nam jego historyczno-kulturowe odrębności, uchwycone niejako w ostatniej chwili”.

Źródła finansowania: środki własne – 10,5 proc., dotacje inne – 89,5 proc.

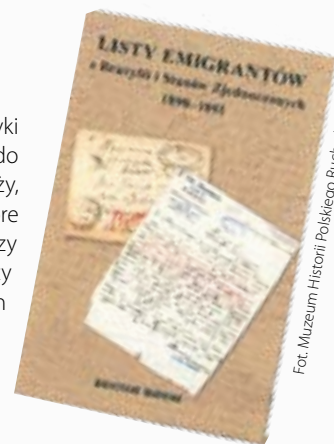
Fot. Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

II miejsce

„Listy emigrantów z Brazylii i Stanów Zjednoczonych 1890-1891”
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego

Książka to wznowienie zbioru zatrzymanych przez carską cenzurę listów Polaków, którzy wyjechali do Ameryki i chcieli tam sprowadzić swoje rodziny. Były to głównie listy mężów, którzy prosili żony, by szykowały się do drogi, wysyłały im pieniądze i szyfarty (bilety na statek), udzielali rad, jak mają się zachować w czasie podróży, co ze sobą zabrać. W książce zachowano walory fonetyczne i gwarowe tekstów oraz błędy ortograficzne, które oddają autentyczną pisownię. Zamieszczone są również faksymilia niektórych pism. Chronologicznie pierwszy z zachowanych listów nosi datę 15 listopada 1890 r., ostatni zaś – 24 maja 1891 r. Całość po raz pierwszy wydana została w 1973 r., a stanowiła efekt pracy prof. Witolda Kuli, jego żony Niny Assorodobraj-Kuli oraz ich syna – Marcina.

Źródła finansowania: środki własne – 56,25 proc., Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich UW – 43,75 proc.

Fot. Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego

III miejsce

Jerzy Miziołek, Hubert Kowalski „Fidusz, Michał Anioł i inni”
Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie

Wydawnictwo to uzupełnia istotną lukę w badaniach nad kolekcją króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i zbiorami artystycznymi Uniwersytetu Warszawskiego. Fenomen zbioru odlewów gipsowych opisano w szerszym kontekście funkcjonowania gipsowych kopii w Europie na przestrzeni wieków. Czytelnik może zapoznać się z dziejami zbioru od jego początków aż po dzień dzisiejszy. W tomie zawarto nowe, niepublikowane wcześniej spostrzeżenia dotyczące recepcji rzeźb z kolekcji oraz projektów. Książka łączy walory naukowe z przystępnością wywodu, dzięki czemu staje się udanym przykładem popularyzacji wiedzy specjalistycznej.

Źródła finansowania: MKiDN – 79 proc., Muzeum Łazienki Królewskie – 21 proc.

Fot. Dorota L. Cichońska

Wyróżnienia

„Juliusz Kossak” wydany w serii „Skarby Kultury i Literatury Polskiej” (Muzeum Niepodległości w Warszawie); „Władysław Sebyła + 1940.: Bunt ludzi. Strzępy niescenicznego dramatu. 7 wizji” (Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Autorka koncepcji: Maria Dorota Pierńkowska).

Najlepsza impreza, pokaz, ekspozycja w plenerze – zorganizowana poza terenem muzeum

I miejsce

„X widowisko historyczne: Noc Listopadowa – zdobycie Arsenалу Warszawskiego w rocznicę wybuchu Powstania Listopadowego”
Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Widowisko odtwarzało wydarzenia nocy z 29 na 30 listopada 1830 r. Brali w nim udział podchorążowie z Wojskowej Akademii Technicznej oraz członkowie stowarzyszeń historyczno-mundurowych z Polski, Białorusi, Litwy i Rosji. Inscenizacja rozpoczęła się przy Grobie Nieznanego Żołnierza, potem przeniosła na ulice Starego Miasta, a skończyła oczywiście pod Arsenalem. Uczestnicy przedstawienia wystąpili we współcześnie szytych mundurach wzorowanych na XIX-wiecznych strojach oraz posługiwali się replikami broni z epoki.

Źródła finansowania: środki własne – 17,53 proc., MON – 15 proc., Samorząd Województwa Mazowieckiego – 31,56 proc., inne źródła – 35,91 proc.

Fot. Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Członek Zarządu
Województwa
Mazowieckiego
Wiesław Raboszuk

Już po raz siódmy najciekawsze inicjatywy mazowieckich muzeów zostały nagrodzone w ramach konkursu „Mazowieckie Zdarzenie Muzealne – Wierzba”. Jako jeden z członków kapituły konkursu muszę przyznać, że trudno było dokonać wyboru spośród 43 zgłoszonych zdarzeń muzealnych zaistniałych w 2012 r. Stąd też, poza odznaczeniem nagrodami głównymi w trzech kategoriach, kapituła zdecydowała o nadaniu wyróżnień honorowych. Muzea mazowieckie każdego roku zaskakują zwiedzających nowatorskimi projektami, a Samorząd Województwa Mazowieckiego wspomaga rozwój oraz wspiera ich pracę w upowszechnianiu kultury, wiedzy o regionie oraz kształtowaniu tożsamości lokalnej.

II miejsce

„Festiwal Ziemniaka 2012”
Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu

Celem tej cyklicznej imprezy jest pokazanie tego, co dawniej robiono podczas jesiennych prac polowych – nie tylko zbierania plonów, przetwórstwa, przygotowania ziemi pod kolejne uprawy, ale również ludowych obrzędów związanych z wykopkami. Twórcy ludowi prezentują prace ze swoich warsztatów rzemieślniczych i rękodzielniczych. Atrakcją są również stoiska kół gospodyń wiejskich i zespołów obrzędowych z potrawami regionalnymi. Odbývają się pokazy m.in. szatkowania kapusty, obróbki lnu, przędzenia na kołowrotku, młocki, ręcznego kopania i zbioru ziemniaków. Podczas trwania imprezy można posłuchać występów kapel ludowych oraz zespołów obrzędowych.

Źródła finansowania: środki własne – 100 proc.

Fot. Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu

III miejsce

„Uroczyste obchody 181. rocznicy bitwy pod Ostrołęką 26 maja 1831 roku”,
impreza połączona z zakończeniem realizacji projektu „Ponarwie”
Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Pomnik mauzoleum jest unikatowym w skali kraju obiektem kubaturowym wzniesionym dla uczczenia poległych w bitwie powstania listopadowego. Finalizacja projektu to dopełnienie dzieła zapoczątkowanego w 1930 r. przez Komitet Honorowy Budowy Pomnika ku Czci Poległych w Bitwie pod Ostrołęką. Uroczystości upamiętniające powstańczą bitwę rozpoczęła msza święta, podczas której poświęcono pomnik mauzoleum oraz sarkofag z prochami poległych. Odczytano Apel Poległych, a kompania honorowa 2 Ośrodka Radioelektronicznego w Przasnyszu oddała salwę honorową. W programie znalazły się też pokazy grup rekonstrukcyjnych oraz koncert pieśni z okresu powstania listopadowego.

Źródła finansowania: środki własne – 90 proc., inne źródła – 10 proc.

Fot. Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Wyróżnienia

„V Warsztaty historyczno-artystyczne: Mity starożytnych hutników” (Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie); „Warszawa przed Powstaniem Styczniowym – w ramach VII Przystanku Niepodległość” (Muzeum Historii Polski w Warszawie); „Spotkania z historią: Potop szwedzki – śladami trylogii” (Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie); „Morowe Panny” (Muzeum Powstania Warszawskiego w Warszawie); „Powrót do Źródeł: X Festyn Archeologiczny Na Zamku w Liwie” (Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie).